

Lessen voor de toekomst

Gezond seksueel gedrag in de residentiële jeugdzorg **'Vlaggensysteem RJ'**

Een gezamenlijk project van
Avans, MOVISIE, Rutgers, TNO en Accare

Even voorstellen

- Michelle Wismans: m.wismans1@avans.nl
- Anne Boer: ah.boer@avans.nl
- Mechtild Höing: ma.hoing@avans.nl
- Femke van der Hamsvoort: fm.vanderhamsvoort@avans.nl

Workshop lessen voor de toekomst

Aankomende professionals in de jeugdzorg moeten zich bekwamen in het bespreekbaar maken van seksualiteit.

- Wat voor onderwijs heeft de praktijkwerker daarvoor nodig?
- Hoe vlecht je het onderwerp seksualiteit in het curriculum in?
- Hoe kun je het VlaggensysteemRJ inzetten in het onderwijs?

Citaten uit afstudeerderonderzoek

- Alle respondenten geven aan dat het signaleren en bespreekbaar maken van seksueel gezond en ongezond in geen enkele vorm terug is gekomen tijdens hun opleiding Sociale Studie op Avans 's-Hertogenbosch (Asseldonk, 2015).
- Alle respondenten geven aan onzekerheid te voelen wanneer zij seksueel gezond en ongezond gedrag tegenkomen tijdens hun stage. Daarbij geven twee respondenten ook aan dat wanneer zij te maken krijgen met seksueel gezond gedrag, zij hier een goed en prettig gevoel bij hebben, terwijl het te maken krijgen met seksueel ongezond gedrag hun weer een gevoel van onzekerheid kan geven (Asseldonk, 2015)

Citaten uit afstudeerderonderzoek

- Studenten willen meer **informatie** ontvangen met betrekking tot het omgaan en bespreekbaar maken van seksualiteit. Geconcludeerd kan worden dat studenten niets hebben geleerd over het opvangen van signalen omtrent seksueel gezond en ongezond gedrag. Studenten hebben behoefte aan het **leren opvangen van signalen** (Linger, 2015).

Citaten uit afstudeeronderzoek

- *Op welke mogelijke manier zouden studenten de onderwerpen seksueel gezond en ongezond gedrag terug willen laten komen in de opleiding?*

Alle respondenten geven aan ze de onderwerpen seksueel gezond en ongezond gedrag tijdens de opleiding terug zouden laten komen aan de hand van **theorie** zodat studenten **kennis** ontwikkelen over het onderwerp. Vervolgens vormt het betrekken van de **praktijk** bij deze onderwerpen een mogelijkheid volgens alle respondenten. Bijvoorbeeld: inzetten van **casussen** en **rollenspellen**, behandelen van een **methodiek** bij het bespreekbaar maken van seksueel gezond en ongezond gedrag (Asseldonk, 2015)

Citaten uit afstudeeronderzoek

- Zoals eerder al staat aangegeven, vinden de geïnterviewde studenten **zelfreflectie** op het gebied van seksualiteit belangrijk. De studenten geven tijdens de interviews aan dat zij vanuit de opleiding meer aan het denken gezet hadden willen worden over hun eigen **visie** op seksualiteit. De studenten denken dat toekomstige studenten het makkelijker vinden om over seksualiteit te praten, wanneer zij er tijdens hun opleiding al over aan het denken worden gezet en het tijdens hun opleiding bespreken met medestudenten. De studenten hadden vanuit de opleiding ook meer **kennis** willen krijgen over seksualiteit. Het gaat hierbij om kennis over seksuele ontwikkeling, signalen van een afwijkende ontwikkeling en informatie over hoe seksualiteit zich bij verschillende doelgroepen kan uiten. Vervolgens hadden de studenten de **vaardigheden** willen leren om deze informatie over te kunnen dragen aan cliënten. Studenten hadden meer handelingsvaardigheden (specifiek gericht op seksualiteit) willen leren vanuit de opleiding. Zo geven de studenten aan dat zij gespreksvaardigheden hadden willen leren om seksualiteit bespreekbaar te maken (Merckx, 2015).

Conclusie

Studenten geven aan dat zij behoefte hebben aan:

- **Kennis**
- **Gespreksvaardigheden**
- **Methodieken**
- **Visievorming**
- **Reflectie**

Op het gebied van “seksualiteit”.

Blauwdruk ideale leerlijn

- In groepjes blauwdruk doornemen
- Aanvullingen/ opmerkingen noteren
- Graag meedenken:
  - methodieken ophalen voor de leerlijn;
  - hoe toets je deelcompetenties?

Werkvormen

- **Kennis**
- **Visievorming**
- **Reflectie**
- **Methodiek en gespreksvaardigheden:**
tekening VSRJ doornemen én vervolgens
reactie uitspelen a.h.v. rollenspel

VSRJ

Vlaggensysteem

	Groen +	Geel +/-	Rood -	Zwart --
Toestemming				
Vrijwilligheid				
Gelijkwaardigheid				
Leeftijdsadequaat				
Contextadequaat				
Zelfrespect				
Handelen:	Groene reactie	Gele reactie	Rode reactie	Zwarte reactie

Reactie tegenover jongen uitspelen ahv rollenspel

Je hebt anale seks gehad met je vriendin. Dat is oké als je het allebei prettig vindt. Zij liet aan je zien dat ze het niet prettig vond. Dat kan gebeuren bij anale seks (geef hierna uitleg over anale seks: ontspannen/tijd nemen/ glijmiddel/condoom). Zij was niet duidelijk met haar toestemming. Ze zei ja maar haar lichaamstaal zei nee. Voor jou is het belangrijk om te weten dat iemand altijd kan terugkomen op haar toestemming, maar dat soms niet verbaal doet. Daarom moet je ook letten op non-verbaal gedrag. Daarnaast is het belangrijk om géén druk uit te oefenen om je zin door te drijven, want dan hou je alleen rekening met jezelf.

→ In de begeleiding verder ingaan op hoe je rekening kan houden met een ander. Boodschappen die je hierbij geeft: 1) heb geen seks als de ander dat niet fijn vindt 2) iemand mag op elk moment nee zeggen, ook bij een eerdere ja .

Keuze werkvorm

- **Kennis:** digitale quiz én oefening over de 6 fasen van seksuele gezondheid
- **Visievorming:** krokodillenrivier
- **Methodiek en gespreksvaardigheden:** tekening VSRJ doornemen én vervolgens reactie uitspelen a.h.v. rollenspel
- **Reflectie:** oefening omgaan met normatieve oordelen

Quiz: seks onder je 25e

- Log in op www.kahoot.it
- Voer de game pin in die je op het bord ziet staan
- [Quizzz](#)

6 fasen seksuele gezondheid

- Fase 1 van 0 - 1.5 jaar
- Fase 2 van 1.5 - 3 jaar
- Fase 3 van 3 t/m 6 jaar
- Fase 4 van 7 t/m 11 jaar
- Fase 5 van 12 t/m 14 jaar
- Fase 6 van 15 t/m 17 jaar

Kaartjes uitdelen

Krokodillenrivier

- Lees het verhaal over de krokodillenrivier
- Plaats de vijf personages in een rangorde, te beginnen met de persoon waarvan je het gedrag het meest verwerpelijk vindt en op de laatste plaats de persoon van wie je het gedrag het minst verwerpelijk vindt.
- Noteer ook in het kort de reden.
- Kom met elkaar tot een consensus over de volgorde

Reflectie oefening

- Stef van 17 en Monique van 16 zijn broer en zus. Ze wonen in een internaat. Ze zijn een weekend lang met zijn tweeën in het vakantiehuis van hun ouders. Ze zijn vrij opgevoed. Zij gaan respectvol om met hun eigen grenzen en die van anderen. Monique is aan de pil en Stef heeft condooms op zak. Ze besluiten om te verkennen hoe het is om seks te hebben met elkaar en gaan met elkaar naar bed.
- Ze vertellen dit later tegen de stagiaire op het internaat.

Evaluatie

❖ www.gezondseksueelgedragrij.nl

Bronnenlijst

- Frans, E., Franck, T., Janssens, K., Repetur, L., Wingender, C., & De Wilde, K. (2014). Vlaggensysteem: Reageren op seksueel (grensoverschrijdend) gedrag van kinderen en jongeren (3e herziene druk. ed.). Antwerpen: Apeldoorn : Garant.
- De Graaf, H., & Poelman, J. (2012). Seks onder je 25e: Seksuele gezondheid van jongeren van 12 tot 25 jaar in nederland. *Tijdschrift Voor Gezondheidswetenschappen*, 90(4), 209-210.